

Strateginotat om demensområdet i Ishøj Kommune – forslag til pejlemærker og fokuspunkter 2020

Indledning

I dette notat beskrives administrationens strategiske overvejelser i relation til fremtidige indsatser og fokuspunkter for demensområdet i Ishøj Kommune. Først beskrives forskellige baggrundsdata om demens og mere overordnede fokusområder nationalt og kommunalt. Herefter oplyses eksisterende tilbud i Ishøj. Afslutningsvis beskrives forslag til vision og mål for området samt forslag til, hvordan vi gennem en inddragende proces kan skabe en fremtidig strategi for området.

Baggrund for demensindsatsen i Ishøj

Hvad er demens?

Betegnelsen demens dækker over 200 uhelbredelige hjernesygdomme, der langsomt nedbryder hjernen og udvikler sig over år. Demens skyldes således altid sygdom. Demens er en sygdom, der vender op og ned på det liv, man kender. Det er en sygdom, der desværre ikke er en kur for. Risikoen for demens stiger med alderen, men flere og flere yngre rammes også af en demenssygdom. Demenssygdomme rammer hele familier og på landsbasis skønnes 80.000 at være direkte ramt af en demenssygdom, mens 500.000 mennesker vurderes at være berørt af demens – fordi de er pårørende, en del af et lokalsamfund m.m. I Ishøj Kommune estimerer Alzheimerforeningen, at der på nuværende tidspunkt er omkring 250 borgere med demens.

En demensdiagnose, som er stillet tidligt i et sygdomsforløb, giver borgeren mulighed for at få den rette behandling og herunder at blive stimuleret på den rette måde for at opnå den bedst mulige livskvalitet. Jo tidligere, der bliver sat ind med en helhedsorienteret og personcentreret omsorg og behandling, jo bedre et liv, kan den enkelte og dennes pårørende have.

Hvad ved vi om demens?

Der er allerede forsket meget i demenssygdomme og konsekvenser heraf og der er afprøvet og igangsat utallige tiltag rundt omkring i kommunerne. Noget af det, der efterhånden er slået fast er:

- Den fortsatte mulighed for at deltage aktivt i hverdagslivet har betydning for sygdommens forløb og livskvaliteten for mennesker med demenssygdomme
- Målrettet træning og sociale aktiviteter påvirker hjernen positivt og kan i flere tilfælde forhale sygdomsprocessen
- De nærmeste pårørende har behov for løbende rådgivning, aflastning og støtte for at kunne fortsætte med at skabe trygge rammer for den demensramte
- Teknologiske hjælpemidler kan bidrage til øget selvstændighed og støtte borgerne i at udvikle mestringsstrategier i hverdagen
- Mennesker med demenssygdomme føler sig ofte socialt isoleret både i lokalsamfundet og fra nære relationer

Den nationale handlingsplan for demens 2025

I januar 2017 udkom Sundhed- og Ældreministeriet med den nationale demenshandlingsplan 2025. Med denne plan blev der sat en retning for og et fokus på en udvikling af den nationale demensindsats inden for fem fokusområder. Disse fokusområder er:

- Tidlig opsporing
- Bedre kvalitet i pleje, omsorg og rehabilitering
- Støtte og rådgivning til pårørende
- Demensvenlige samfund og boliger
- Øget videns- og kompetenceniveau

I den konkrete demensindsats i Ishøj Kommune læner vi os allerede os op af denne nationale handlingsplan og arbejder dermed inden for disse fokusområder.

Kobling til Ishøj Kommunes Velfærdspolitik

I Ishøj Kommunes velfærdspolitik har vi en vision om, at borgerne i Ishøj i 2025 er blandt de borgere i Danmark, som oplever den højeste livskvalitet. Ydermere har vi i velfærdspolitikken fokus på at skabe gode og værdige ældreliv for alle ældre i Ishøj. Undersøgelser viser, at ift. målgruppen af borgere med demens skal der så tidligt som muligt sættes ind med de rette indsatser, hvis både borgere og pårørende skal opleve at have et godt liv, hvor de i størst mulig grad kan fortsætte med at leve det liv, som de ønsker. Det kræver dygtige og veluddannede medarbejdere og det kræver tilbud, der tilgodeser netop denne målgruppe. Når alting forandrer sig er det vigtigt at kunne opretholde kontakten til netværk, fællesskaber og det daglige levede liv i Ishøj. Disse nævnte elementer er naturlige fokusområder i det videre arbejde.

Hvad gør vi allerede på demensområdet?

Ishøj Kommune har en række tilbud til mennesker med demens og deres pårørende:

Almene tilbud

- **Aflastning** kan tilbydes i hjemmet eller som døgnaflastning på plejecentrene. Aflastning i hjemmet bevilliges af visitationen, mens døgnaflastning sker via de koordinerende sygeplejersker.
- **Hjemmepleje/Sygepleje** tilbydes til borgere, hvor det er svært at klare hverdagen i hjemmet selv. Hjælpen bevilliges af visitationen.
- **Hjælpemidler** kan i nogle tilfælde hjælpe med at gøre hverdagen nemmere. Hjælpemidlerne bevilliges af de sagsbehandlende terapeuter og udlånes fra Ishøj Kommune.
- **Plejebolig** er en mulighed for borgere, som har behov for pleje døgnet rundt. Ansøgning om plejebolig behandles af visitationsudvalget.

Særlige tilbud til målgruppen

- **Demenskoordinatoren** tilbyder vejledning, støtte og brobygning til demensramte og deres pårørende.
- **Daghjem** på plejehjemmet Torsbo er et tilbud til hjemmeboende borgere med demens, hvor der tilbydes samvær, omsorg og aktiviteter. Visitation og demenskoordinator visiterer til daghjem.
- **Demenscaféen** er et socialt og oplysende tilbud til demensramte og deres familiemedlemmer, som faciliteres af demenskoordinatoren.

- **Demenshaven på Torsbo** skaber gode rammer for de demensramte borgere, der bor på plejehjemmet. Haven er planlagt og udført sådan, at den indbyder til aktiviteter og udendørs ophold for demensramte beboere i afskærmede og trygge rammer.
- **Pårørendegruppe** er en gruppe for pårørende til demensramte, hvor pårørende kan dele erfaringer med hinanden samt modtage støtte og vejledning fra demenskoordinatoren.
- **Mad og musik arrangementer** afholdes fire gange årligt. De arrangeres af demenskoordinatoren i samarbejde med en gruppe pårørende.
- **Kulturpakker på Kærbo og Torsbo** er et kunst- og sundhedsfremmende tilbud, der udfoldes på Ishøj Kommunes plejecentre i samarbejde med Center for Kultur og Fritid samt Arken Museum for Moderne kunst og Kulturium Ishøj Bibliotek. Målgruppen for tilbuddet er de ældre på plejecentrene, der selv kan opsøge kommunens kulturtilbud. På Torsbo er dette beboere med en demenssygdom.
- **Torsbo** er et demensvenligt plejehjem målrettet borgere med demens.

Tilbud i pipeline:

- En gruppe bestående af pårørende, en frivillig samt medarbejdere fra Frivillighed og Forebyggelse, Voksne er i gang med at opstarte en **demensgruppe i Ishøj**. Gruppen skal være et uformelt tilbud som alternativ til de kommunale tilbud og drives af frivillige/pårørende. Gruppen vil arrangere aktiviteter og arrangementer, som har til formål at skabe netværk, støtte, fællesskab og positive oplevelser for demensramte og/eller pårørende. Der er en frivillig med erfaring fra demensområdet tilknyttet gruppen, som vil gøre det muligt at lave særskilte aktiviteter for henholdsvis de demensramte og de pårørende, hvormed gruppen kan fungere som aflastning for de pårørende. Gruppen vil som udgangspunkt lave et arrangement om måneden, som fx fællesspisninger, samtalecaféer, kultur- og naturoplevelser mm. Gruppen har ansøgt om at blive – og er blevet godkendt som - en demensgruppe under Alzheimerforeningen, hvilket giver mulighed for økonomisk tilskud og sparring fra denne forening. Gruppen kalder sig foreløbigt 'Rum for Alle', og afholder deres første arrangement den 14. marts 2020 i Foreningshuset
- Primo 2019 blev der afholdt kursus omkring **demensvenlige foreninger i Ishøj**. Som fortsættelse heraf undersøges det pt., om der kan laves yderligere tiltag i forhold til demensvenlige foreninger i et samarbejde med Frivillighed og Lokalsamfund, Voksne, Center for Kultur og Fritid samt foreningslivet i Ishøj. Roklubben i Ishøj har uafhængigt af dette kontaktet kommunen med et ønske om at opstarte et hold for demensramte og deres pårørende – efter inspiration fra bl.a. Nyborg Kommune. Dette hold opstartes d. 26/2-2020. Herudover arbejdes der videre med tanker vedr. hvordan foreninger og fællesskaber bedst kan involveres i arbejdet med at skabe et fremtidigt demensvenligt Ishøj.

Ishøj – en fremtidig demensvenlig kommune

Den Nationale Demenshandlingsplan 2025 har som mål at Danmark skal have 98 demensvenlige kommuner. På denne baggrund bliver der i mange kommuner arbejdet på at skabe bedre rammer og indsatser sammen med og for demensramte og deres pårørende.

En demensvenlig kommune skaber et lokalsamfund, hvor borgere med demens og deres pårørende i videst muligt omfang kan færdes trygt og føle sig inkluderet trods sygdom. Det betyder fx at butikker, virksomheder, foreninger og kommunale enheder er demensvenlige og at naboer, frivillige og medborgere

får mere viden om demens. Mange borgere med demens og deres pårørende oplever social isolation, da den demensramte kan have svært ved at deltage og bidrage i sociale relationer i lokalsamfundet. At finde vej, møde en nabo, købe ind eller at huske, hvorfor man er gået ud bliver uoverskueligt.

Der er 6 pejlemærker for demensvenlige kommuner. Disse er:

- Demensvenlig hverdag
- Demensvenlig bolig
- Demensvenligt lokalsamfund
- Demensfagligt personale
- Støtte til pårørende
- Demensvenlig transport

I Ishøj arbejder vi allerede inden for disse områder og demenshaven på Torsbo er netop etableret for at leve op til flere af disse. Pejlemærkerne er samtidig gode opmærksomhedspunkter ift. det fremtidige arbejde med indsatser, der kan gøre det endnu bedre for demensramte borgere og deres pårørende at bo i Ishøj. På denne baggrund foreslås følgende vision og mål for demensindsatsen i Ishøj Kommune.

Visioner og mål for demensindsatsen

- *Ishøj skal være en demensvenlig Kommune med gode muligheder for et aktivt, sundt, trygt og værdigt liv med demens.*

Forslag til mål for Ishøj Kommunes demensindsats:

- Mennesker med demens skal mødes med forståelse og ses som et menneske med egne ønsker og behov.
- Mennesker med demens og deres pårørende skal mødes med en indsats af høj faglig kvalitet, som bygger på værdighed, medmenneskelighed, selvbestemmelse og respekt.
- Mennesker med demens skal mødes med en individuel og helhedsorienteret indsats i behandling, pleje og omsorg.
- Mennesker med demens skal fortsat kunne være en del af lokalsamfundet i Ishøj.

Pejlemærker og fokusområder i 2020

Hvis Ishøj Kommune skal være en demensvenlig kommune og leve op til visionen samt de fastsatte mål er det nødvendigt at se på og arbejde med flere forskellige aspekter. Nedenfor oplistes forskellige fokusområder hvor indenfor en fremtidig indsats kan tage sit udgangspunkt. Det er ikke realistisk at have fokus på og/eller gennemføre alle de nedenstående indsatser og aktiviteter, men de kan fungere som pejlemærker for det fremtidige arbejde på demensområdet.

Pejlemærker

- **Fokus på forebyggelse og tidlig opsporing:**
Iværksættelse af de rette indsatser på rette tidspunkt for at skabe sammenhængende forløb.
Sikre brugervenlig information om lovgivning, støtte, hjælp og aktiviteter.
Samarbejde med læger og plejehjemslægen omkring tidlig lægekontakt og dialog.
Samarbejde internt i org. med udgangspunkt i hjemmeplejens projekt omkring tidlig opsporing.

- **Fokus på pårørende:**
Støtte, vejledning og viden – hjælp til at navigere i en ny virkelighed og pusterum til at holde fast i de ting, som skaber mening og værdi.
Pårørendeundervisning og fastholdelse af tilbud om pårørendegrupper.
- **Fleksible tilbud på demensområdet, tilpasset med individuelle behov, så aktiviteter giver mening**
Øget fokus på de rehabiliterende indsatser, herunder både fysisk og kognitiv træning.
Udvikle og tilpasse aktiviteter til borgernes behov, vedligeholdende træning, kognitiv stimulationsterapi, udeliv og socialt samvær som tilbud, inden behovet for daghjem opstår.
Gennem en rehabiliterende indsats skal svækkede kropsfunktioner og hverdagsaktiviteter vedligeholdes eller kompenseres for og fællesskab med andre skal fastholdes for at skabe tryghed og en følelse af inklusion.
- **Kompetenceudvikling**
Fortsat fokus på demensuddannelse til medarbejdere på plejecentre og i hjemmeplejen.
Fastholdelse og videreudvikling af resultater og metoder fra demensrejsehødet.
Fortsat fokus på medarbejdernes viden og tilgang til borgerne, så de kan levere pleje, omsorg og rehabilitering, der understøtter følelsen af livskvalitet og selvbestemmelse hos den demensramte.
Fokus på høj faglighed for at hindre konflikter i at opstå og på sigt at kunne nedsætte medicinforbrug.
Sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats og anvende ”Personcentreret omsorg” som det faglige fundament.

Forslag til proces vedr. udarbejdelse af demensstrategi

For konkret at arbejde videre med disse pejlemærker foreslås det, at der nedsættes en bred sammensat interessegruppe, hvor der er fokus på borger- og medarbejderinvolvering. Denne gruppe kan give input til en egentlig demensstrategi for Ishøj Kommune. Dette arbejde skal tage udgangspunkt i nærværende notat og konkretisere indsatsområder, tiltag og implementering af indsatserne. Således vil denne gruppe også kunne videreudvikle dele af de tanker og ideer, der udsprang af temadagen om visioner for ældreområdet i Ishøj Kommune, der blev afholdt i juni 2019.

Interessegruppen kunne bestå af repræsentanter fra nogle af følgende grupper. Det er vigtigt for muligheden for mødeafholdelse og fremdrift i arbejdet, at antallet af deltagere konkret afhænger af de involveredes muligheder for at mødes:

- Demenskoordinator og forebyggende medarbejdere
- Visitationen
- Borgere med demens og deres pårørende
- Foreninger og initiativer i Ishøj
- Alzheimerforeningen Vestegnen
- Kirkerne i Ishøj
- Ishøj Hjemmepleje, Kærbo og Torsbo samt træningsområdet
- Repræsentant fra Social- og Sundhedsudvalget
- Seniorrådet

Formålet med at nedsætte en bredt sammensat interessegruppe er todelt. Dels at få input til den endelige strategi/plan, dels at få skabt ejerskab til de processer, der naturligt igangsættes i kølvandet på et sådant arbejde. Denne gruppe kan således med fordel mødes både i løbet af den proces, hvor en færdig strategi udarbejdes og efter en strategi er godkendt i SSU ultimo 2020 for at arbejde videre med indsatserne.

Forslag til tidsplan:

Det foreslås, at der med godkendelsen af dette notat igangsættes en proces for at finde deltagere til nedenstående møde med lokale interessenter samt overvejelser over, hvem der skal indgå i en interessegruppe. Et forslag er at invitere bredt ind til mødet i april/maj og samtidig med dette at nedsætte den gruppe af deltagere, som kan og vil deltage i flere møder henover sommeren/sensommeren. Realistisk vil der kunne afholdes 1 møde i interessegruppen inden sommerferien og 1-2 møder efter sommerferien. En endelig demensstrategi vil herefter kunne fremlægges SSU til oktober mødet 2020.

En tidsplan kunne se sådan ud:

- ❖ Marts 2020: Strateginotat om demensområdet i Ishøj (pejlemærker og fokuspunkter), oplæg for SSU
- ❖ Ultimo april/primus maj: Møde med lokale foreninger og interessenter i Ishøj. Indhold på mødet:
 - Hvad er demens
 - Hvad oplever I som forening, netværk, en del af lokalsamfundet i Ishøj ift. demensramte medborgere?
 - Hvordan kan vi arbejde med at gøre Ishøj mere demensvenligt?
 - Kort oplæg om tankerne vedr. strategi for demens i Ishøj
 - Hvem vil gerne være med til at arbejde videre med dette?
- ❖ Ultimo juni: Hvordan kommer vi videre med at udvikle demensområdet i Ishøj? Hvad mangler vi at gøre? (Ideer til tiltag og indsatser)
- ❖ Sensommeren 2020: Møde 3 og evt. 4 - hvordan kommer vi videre herfra sammen? (Implementering)

Nina Fabricius
Februar 2020